

Redacția, Administrația,
și Tipografia
Brașov, Piața Mare Nr. 39.
Societate de tipografie și de
editură. — Mănușarii nu se
dau în avans.

INȘERATE se primesc în Admi-
nistrația în Brașov și la ar-
hivă în Bistrița de astăzi:
în Viena: H. Duka, H. H. H.
Schick, Rudolf Mosse, A. Oppen-
schlager; în Budapesta: A. V.
Goldberg, K. Stern, Bernat; în
București: Agenția Română, Bu-
curești de România; în Haer-
burg: K. H. H. & Co.

Prețul inserțiilor: o sex-
garmod pe o coloană 5 sz. și
30 sz. timbru pentru o publi-
citate. Publicarea mai deasă
tarifă și învoială.
Reclame pe pagină a 3-a o
sexă 10 sz. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U L I X.

„Gazeta” iese în săptămânii.
Abonamente pentru Austro-Ungarie:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 3 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrația, piața mare,
tergul Inului Nr. 30 etagiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v.
seu 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 39.

Brașov, Mercuri 19 Februarie (3 Martie)

1897.

Tóte nebuniile se răsună.

Nicăiri, pe întreg globul nostru terestru, unde au străbătut rațele civilizației, nu se declamă așa de mult despre „cultură” și pentru „cultură”, ca între Ungari, — aici în „statul milenar”, care în închipuirea lor atât de dezvoltată formeză bu-ricul pământului.

Așa și cu ocaziunea inaugurării desbaterii asupra bugetului ministerului cultelor și al instrucției publice, n'a fost vorba, decât numai despre „cultura” la Maghiari, despre ridicarea nivelului ei și despre estinderea ei și asupra naționalităților; a fost vorba de „cultura națională”, de direcția, scopul și marele aspirații ale ei; s'a vorbit de cultură printr'o instrucțiune națională unitară organizată, care ar pute înălța și ar pute face puternică națiunea maghiară.

Nimic n'a lipsit din vorbele și frasele sunătoare, ce se folosesc cu prisos în astfel de casuri pentru glorificarea idealului „culturei naționale”, și ei simt o deosebită plăcere de-a dovedi la asemenea ocaziuni, că în aspirațiunile aceste ale lor, tindă ele la scopuri realizabile sau utopice, ei sunt una și că nu există deosebire de vederi între partide.

Așa-dără o cultură sprijinită și propagată de toți Maghiarii, fără deosebire. Inse când vom face proba, ca să constatăm adevărata ei valoare, ce rezultat vom dobândi?

Ceea ce se declamă în dietă despre „cultură” sunt vorbe și frase goale. Adevărul și realitatea asupra cultu-rei maghiare n'avem s'o căutăm în dietă, ci în tendințele, stăruințele și faptele, ce le dovedesc și le săvîrșesc purtătorii acestei culturi în țară, la oraș și la sate.

Dacă vreți să vedeți ce-i cultura maghiară, n'aveți, decât să mergeți la Hodac, lângă Reghin, și să priviți la isprăvile ei pe frontispiciul mândrelor școle românești de-acolo. Aici vă veți convinge, că este o „cultură”, care șterge, stinge și nimicesc tot ce-i stă în cale, care trage cu pământul peste ceea ce au sădit, au lucrat și au cultivat alții; o „cultură”, care în micinimie și ridiculitatea ei vră se confiscă rațele sôrelui numai pentru sine și umblă să le gonască din ograda și casa altora; o „cultură”, ce se hrănesc numai din barbara plăcere, de-a vedea șterse, rase și văruite și cele mai mici urme de cultură a celor ce n'au supt din țita mamelor seminției arpadiane.

Am pute să ridem și să facem haz de însuflețirea, ce-o nutresc contrarii noștri în direcția unei astfel de culturi naționale, decât jocul acesta al lor nu s'ar face pe banii din visteria statului; decât nu ar trebui să resimțim și noi, nu numai din punct de vedere pecuniar ci din toate punctele de vedere, urmările lui funeste, distrugătoare și omoritoare.

Și încă putem să vorbim de noroc, decât în avântul lor, mânat de-o furie asiatică, cei ce le fac și le

resfac toate în acest stat nu pot să ia hotărârea, de-a da cu pământul și cu măciuca de-odată în tot ce noi Români mai păstrăm și mai susținem astăzi ca rezultat al muncii și al suferințelor noastre seculare pentru cultura noastră națională!

Și de astă-dată s'a introdus marea discuțiune prin formularea dorinței și a postulatului „națiunei”, ca cu o di mai curând toate școlile confesionale, patru din cinci părți a tuturor școlilor populare din Transilvania și Ungaria, să fiă prefăcute în școle de stat ungurești.

Ce cucerire grozavă în favorul „culturei naționale”, decât n'ar lipsi părghia pentru punctul arhimedic, ce dică l'ar fi aflat purtătorii ei, acel *nervus rerum*, care, cu totă emanciparea, încetățenirea și încălcarea pe spinarea „națiunei” a rasei bănoșe semitice, le lipsesc „patrioților” în mare măsură!

De aci vine, că luceafării „națiunei” trebuie să-și pună încă pofta în cui și să se mulțămescă cu isprăvile spoitorilor dela Hodac, cari șterg cuvântul „român” din inscripția școlilor noastre, ca să le pregătescă pentru viitoră metamorfoză „culturală-națională” — când va dispune d-l Wlasics ori urmașii lui de sumele necesare; trebuie să se mulțămescă cu succese ale „culturii naționale”, cum e acela, pe care ar vră să-l dobândescă față cu Asociațiunea ministrului de interne Perczel, decât lașitatea noastră i-ar veni într'ajutor.

Le vine greu această neexorabilă piedecă, ce li-o pune în cale de-o parte lipsa de mijloce materiale, de altă parte iubirea de neam a celor ce sunt înainte condamnați să sacrifice cultura lor proprie, ca să se îngrășe și întărească cultura națională maghiară.

Le vine greu, dér ce să-i faci? Așa-i mersul tuturor nebuniilor din lume. Ele își găsesc stavilă în însăși natura lucrurilor și în impregiurările reale, și cei ce le comit, astăzi se vor întrista și mânia de piedecile ce le împină, ăra mâne se vor căi și se vor văera, căci așa e scris, că toate nebuniile în lume se răsună.

Raportul comitetului Asociațiunii.

Am văzut erî ceea ce raporteză comitetul „Asociațiunii transilvane” cu privire la rescriptul ministrului de interne din 6 Ianuarie 1897.

Astăzi vom comunica tot pe basa raportului amintit fazele, prin care au trecut pertractările dintre comitet și guvern privitor la pretenșiunea acestuia de a se modifica titlul Asociațiunii.

După cum ne arată comitetul, încet-încet el a isbutit de a aplană toate celelalte divergențe, făcând unele modificări și întregiri cerute de ministru cu privire la mai mulți paragrafi, cari modificări și întregiri nu prejudecau interesele vitale ale Asociațiunii.

Intr'un punct însă ministrul s'a arătat neînduplecat, el stăruie adică

morțiș să se modifice titlul Asociațiunii. Din cauza acesta comitetul, considerând importanța oestiiunii și împrejurarea, că nu a fost autorizat a pertracta asupra schimbării acelor părți a statutelor vechi, cari dela început n'au fost dificultate de ministru și n'au fost modificate de adunarea generală, s'a văcut necesitat a conchiema adunarea generală estraordinară.

Eată pe scurt istoricul pertractărilor amintite, după cum îl espune raportul:

La rescriptul ministrului de interne Perczel Nr. 929 res. 1895, prin care ceruse să se modifice §. 5 și 21 al statutelor Asociațiunii și să se adaugă un nou paragraf privitor la suprinspecțiunea din partea statului, — comitetul central a răspuns, cu reprezentațiunea sa din 10 Sept. 1895, prezentând ministrului proiectul pentru modificarea statutelor (în general) votat de adunarea generală din Blășiu din August 1895.

La reprezentațiunea comitetului, ministrul de interne răspunde cu rescriptul Nr. 1494 din Decembrie 1895, în care în contradicere cu primul său rescript, pe lângă alte schimbări, mai cere și următoarea modificare:

„1. Drept subiect al Asociațiunii în §. 2 al proiectului se designază „poporul român”. Această noțiune însă este în contradicere nu numai cu dispozițiunile pozitive ale art. de lege XLIV din 1868, dér și cu spiritul acela. Pentru-că expresiunea „poporul român” constituie o noțiune de rasă și de religie și astfel nici în sens etnografic nu are loc în cadrele designate prin amintitul articol de lege. Deel în locul acestei expresiuni să se pună: „Locuitorii cu buze valache ai Ungariei” (magh. oláhajku). Tot din aceste motive și în titlul reuniunii cuvintele „poporul român” să se înlocuiescă cu expresiuni corespunzătoare”

Răspunzând la pretenșiunile ministrului, comitetul central răspunde în liniamente generale următoarele:

Referitor la titlul Asociațiunii: (Observarea de sub 1).

Terminul „poporul român” nu este noțiune de rasă și religie, cum se afirmă în rescriptul ministerial, pentru-că de-o parte Români din patrie sunt de mai multe religii, ér de altă parte de aceleași religii sunt și locuitorii de alte rase din patrie.

Sub terminul „popor” în sens mai restrins se înțelege și la Români, ca și la Maghiari și la alte naționalități, mai cu seamă țerănimea, care mai mare necesitate are de înaintarea culturală, și care este obiectul principal al îngrijirii reuniunii noastre. Er în înțeles mai larg în patria noastră chiar după litera și spiritul articolului de lege XLIV din 1868 „poporul” este identic cu „naționalitatea”, și nu cu „națiunea politică ungară”, după cum se vede că susține ministrul, pentru-că cu „națiunea politică ungară” nici un popor, nici chiar cel maghiar, nu se poate identifica, stând ea din totalitatea tuturor popoarelor sau naționalităților din patrie.

Poporul român deci, identic cu „na-

ționalitatea” română, nu numai, că nu este eschis din cadrele legii invocate de ministru, erre pórta titlul de „lege pentru egala îndreptărire a naționalităților”, și în care de repetite ori se amintesc „naționalitatea”, ca noțiune de popor sau rasă, ci din contră chiar acea lege garantază existența și dezvoltarea culturală și națională a lui.

Expresiunea „románajku” „cu buze române”, în limba română nici nu este admisibilă, ar fi o numire de batjocură, pentru-că Românul nu deosebesce poporele după „buza”, ci după limba maternă. De 35 de ani funcționează Asociațiunea noastră, fără ca organele statului să fi avut cândva cea mai mică ansă de a întreveni, sub titlul ei istoric, aprobat chiar de Majestatea Sa Regela, carele de unumărate ori s'a adresat către „poporele” sale, și decât acuma nu ni-ar mai fi permis să ne considerăm nici chiar pe terenul cultural de un popor, și nu ar fi permis ca reuniunea noastră să se folosescă de un titlu vechiu, trecut în carnea și sângele tuturor Românilor din patrie, acesta ar trece de o măsură excepțională numai față cu Români și ar produce o consternare și nemulțămire generală în toți Români, ceea ce nu poate fi în interesul statului, și credem, că nu poate fi nici intențiunea guvernului. S'a cerut ca ministrul să renunțe la această observare, cu atât mai vârtos, că ea nu se poate suleva din incidentul aprobării statutelor, modificate în urma rescriptului Nr. 929 res. din 1895, pentru-că prin acel rescript nu s'a cerut modificarea titlului și §. din statutele în vigoare, identice în astă privință cu titlul și cu §. 2 al proiectului difcultat.

La această reprezentațiune a comitetului central, ce pórta data de 21 Maiu 1896, ministrul de interne a răspuns cu rescriptul său Nr. 785 res. 11 August 1896, în care cedând în unele puncte, insistă mai departe pentru schimbarea titlului dicând:

„1. Titlul Asociațiunii, așa cum este el definit în §. 1, nu correspunde nici postulatelor de drept public nici raporturilor actuale, pentru-că cuvântul „transilvană” din titlul original nu este identic cu maghiarul „erdélyrészi” ci numai cu „erdélyi”; deodr-ce însă acest termen din punct de vedere al dreptului public este greșit și de-ore-ce în faptă Asociațiunea nu este o reuniune literară și culturală numai a Românilor din părțile transilvănene, ci este a tuturor Românilor din patrie, acesta trebuie să se exprime și în titlul emendat al Asociațiunii, deel titlul corect, care ar correspunde raporturilor actuale și postulatele de drept public, ar fi numai acesta: „Asociațiunea literară și culturală a Românilor din Ungaria”, (în limba maghiară: „A magyarországi románok irodalmi és közművelődési egyesülete”).

La 29 Octomvre 1896 comitetul remonstrază din nou contra pretenșiunii guvernului de a se schimba titlul Asociațiunii și cere susținerea titlului vechi pe baza următoarelor motive:

Prin ordinațiunea ministerială Nr. 929 — 1895, prin care s'a ordonat modificarea unor §§. din statutele Asociațiunii, (precum și prin rescriptul Nr. 1494/95, urmat la prima reprezentațiune a comitetului), nu a fost absolute amintit sau excepțional titlul Asociațiunii, care se folosesc neîntrerupt și fără

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 Martie 1897.

Renta ung. de aur 4%	122.25
Renta de corone ung. 4%	99.25
Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%	122.35
Impr. cail. fer. ung. in argint 4 1/2%	101.10
Oblig. cail. fer. ung. de ost. I. emis.	120.50
Bonuri rurale ungare 4%	97.35
Bonuri rurale croate-slavone.	97.50
Imprum. ung. cu premii.	150.75
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	140.75
Renta de hartie austr.	101.30
Renta de argint austr.	101.25
Renta de aur austr.	122.90
Losuri din 1860.	142.50
Acții de ale Băncii austro-ungară.	949.—
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	399.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	362.40
Napoleonori.	9.53
Mărci imperiale germane.	58.65
London vista.	119.25
Paris vista.	47.60
Rente de corone austr. 4%	100.65
Note italiene.	45.—

Cursul pietei Brașov.

Din 2 Martie 1897.

Bancnote rom. Camp.	9.46	Vënd.	9.49
Argint român. Cump.	9.43	Vënd.	9.46
Napoleon-d'or Cump.	9.50	Vënd.	9.54
Galbeni Cump.	5.65	Vënd.	5.70
Table rosesci Cump.	126.—	Vënd.	—
Mărci germane Cump.	58.50	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.60	Vënd.	—
Socis. tenz. Albina 5%	100.75	Vënd.	101.75

Nr. 3534-1897.

PUBLICAȚIUNE!

Valabilitatea mărcilor pentru câni, provădute cu anul 1897, expiră cu 15 Martie a. c. prin urmare, câni, cari cu 16 Martie a. c. nu vor fi provăduți cu mărci pentru acest an valabile, se vor prinde de cătră călăul orașenesc.

Nouele mărci pro 1897 se pot lua în primire dela cassa de dare orașenescă, începând de astăzi.

Darea de câni, care cu ocașunea luărei în primire a mărcilor de câni este de a-se plăti pentru întregul an pentru fiă-care câne peste 3 luni, este pe an.

- a) pentru câne de lux: 8 fl.
- b) pentru câne de vënat, decât posesorul are carte de vënat, 1 fl.
- c) pentru fiă-care câne, merit pentru paza căsei și ținut în un spațiu închis: 1 fl.

Se observă, cum-că în intravilan pentru fiă-care câne de curte, în extravilan tot pentru câte 2 câni de curte seu pentru 2 câni dela turme, în fine pentru 3 câni dela turme de munte, este de a se plăti dare de câte 1 fl.

Călătorii, cari cercetază Brașovul și a căror domiciliare în acest oraș durază mai mult de 8 zile, au de-a plăti pentru fiă-care câne anticipative 1 fl. lunariter. Până la solvirea acestei sume cânele este de a se providea cu botniță și de a se conduce de frânghie.

Brașov, 27 Februarie 1897.

1211,1-2 Magistratul orașenesc.

PUBLICAȚIUNE.

Să aduce la cunoștință, că subscrisa Eforiă școlară va ține Vineri în 28 Februarie 1897 st. v. la 10 ore înainte de amëdi, în cancelaria sa, licitațiune verbală, pentru arendarea de 13 jugăre 1395 pământ de arătură comasat, aflătoriu pe hotarul Brașovului cătră Bărsă inaintea stupinii bisericeii Sf. Nicolae din Brașov.

Condițiunile de licitațiune se pot ceti în cancelaria subscrisiei Eforii în edificiul gimnasiului român suburbiul Scheiă.

Eforia școlilor centrale române ort. rës. în Brașov. 1212,1-2.

ANUNCIURI (insertiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscrisiei administrațiunii. În cazul publicării unui anuțiu mai mult de odată se face scădëmënt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.“

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni.	3 fl. —
Pe șese luni.	6 fl. —
Pe un an.	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni.	10 fr.
Pe șese luni.	20 fr.
Pe un an.	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an.	2 fl. —
Pe șese luni.	1 fl. —
Pe trei luni.	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an.	8 franci.
Pe șese luni.	4 franci.
Pe trei luni.	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Antreprize de pompe funebre E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghetete al D-nului I. Sabădeanu.)

Recomandă Onor. public la casuri de mörte, aședãmëntul seu de înmormëntare bogat asortat în cari tôte obiectele, atât sorte mai de rënd, cât și cele mai fine, se pot căpăta cu prețuri ieftine.

Comisiune și depou de sicriuri de metal ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea propriă a tuturor sicriurilor de lemn, de metal și imitațiuni de metal și de lemn de stejaru.

Depou de cununi pentru monumente și plăncici cu prețurile cele mai moderate.

Representanță de monumente de marmură, care funebre proprii cu 2 și cu 4 cai, precum și un car funebru vëndet, pentru copii, precum și cioclii.

Comande întregi se eșecută prompt și ieftin, ia u asupra-mi și transporturi de morți în străinătate.

În fine recomand și biroul meu mijlocitor procedând cu cunoscuta-mi soliditate.

La casuri de mörte a se adresa la

4-*

E. Tutsek.

Fabricanților de Liqueur și acelora, cari vor să devină fabricanți, le oferes Specialități de Esenze,

cari sunt culante și aduc căștig.

Arangement complet de fabrici de Liqueur.

Prospecte și nota prețurilor franco.

Carl Philipp Pollak

fabrică de specialitate de Esenze.

PRAG, Mariengasse Nr. 18.

1165,7-20.

Stofe veritabile de Brünn.

Un coupon 3.10 mtr. lung, sufficient pentru 1 garnitură de haine bărbătesci costă numai

fl. 3.10	stofă bună
fl. 4.10	„ „
fl. 4.80	„ „
fl. 6.—	mai bună
fl. 7.75	fină
fl. 9.—	mai fină
fl. 10.50	forțe fină

lână curată

Un coupon haine de salon fl. 10. — Stofe pentru Pardesiuri, Loden, Peruvienne, Doskings, Stofe pentru haine de ampoiți de stat și cail ferate, Kangaru fin, Cheviots etc. trimite cu prețurile fabricii, recunoscut ca solid și real.

Depositul fabricii KIESEL-AMHOF în BRÜNN. de postav

Mostre gratis și franco. — Liferatiie după mostre.

P. T. public se face atent că cumpărând direct dela fabrică are mai mare avantaju ca dela alții. Firma KIESEL-AMHOF în BRÜNN trimite stofele cu prețurile fabricii fără adaos seu rabatul mare ce-l socotesce croitorii.

Sosirea și plecarea trenurilor în Brașov.

Sosirea trenurilor în Brașov:

1. Dela Pesta la Brașov:

Tr. accelerat:	5 ore 07 m. dimineța.
Trenul de persoane:	8 ore dimineța.
Trenul accel.:	2 ore 9 min. după am.
Trenul mixt:	10 ore 25 minute sêra.

2. Dela Bucuresci la Brașov:

Trenul accel.:	2 ore 18 min. după am.
Trenul mixt:	5 ore 20 m. după amëdi.
Trenul de persoane:	9 ore 8 minute sêra.
Trenul accel.:	— ore — minute sêra.

3. Dela Zërnesci la Brașov: (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt:	7 ore 44 min. dimineța.
Trenul mixt:	1 ora 29 min. după am.
Trenul mixt:	— ore — min. sêra.

4. Dela Ch-Oșorheiu la Brașov.

Trenul de pers.:	8 ore 15 min. dim.
Trenul de persoane:	1 ora 46 m. d. am.
Trenul mixt:	7 ore 12 min. sêra.

5. Dela Sinaia la Brașov*)

Trenul de persoane	— ore — m. dim.
--------------------	-----------------

Plecarea trenurilor din Braș.

1. Dela Brașov la Pesta

Trenul mixt:	5 ore 8 min. dimineța.
Trenul accel.:	2 ore 45 min. după am.
Trenul de persoane:	7 ore 43 min. sêra.
Tr. accelerat:	0 ore 0 min. sêra.

2. Dela Brașov la Bucuresci:

Trenul de pers.:	3 ore 55 min. dim.
Tr. accelerat:	0 ore m. dim.
Trenul mixt:	11 ore inainte de amëdi.
Trenul accel.:	2 ore 19 min. după am.

3. Dela Brașov la Zërnesci. (Gara Bartolomeiu.)

Trenul mixt:	8 ore 35 min. dimineța.
„ „	4 „ 55 m. după am.
Trenul mixt:	— ore — min. dim.

4. Dela Brașov la Ch-Oșorheiu.

Trenul de persoane:	3 ore 1 după am.
Trenul mixt:	8 ore 50 minute dim.
Trenul de pers.:	5 ore 20 min. dim.

5. Dela Brașov la Sinaia*)

Trenul de persoane	0 ore — min. sêra
--------------------	-------------------

*) Acest tren circulează numai Joia Dumineca și la sêrbători.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“

la 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurea.